

Một số giải pháp phát huy tính tích cực học tập của sinh viên ngành Quản trị Kinh doanh, đáp ứng yêu cầu đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo

Nguyễn Thị Ngọc Lan*, Võ Thành Tín*

* ThS. Trường Đại học Quốc tế Hồng Bàng

Received: 10/01/2023; Accepted: 18/01/2024; Published: 22/01/2024

Abstract: The project to fundamentally and comprehensively innovate education and training to meet the country's innovation requirements of the Education Sector has created an important step forward in teaching and learning activities. Promoting learners' positivity and self-discipline in learning is an important goal to improve training quality. Forming and developing students' positivity in learning and research will train dynamic, creative people, contributing to the development of the country. This article focuses on researching and proposing some solutions to promote active learning of current Business Administration students.

Keywords: Positivity and creativity in learning; Business Administration student.

1. Đặt vấn đề

Nghị quyết 29-NQ/TW năm 2013 của Ban Chấp hành Trung ương về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế đã xác định mục tiêu cụ thể của giáo dục đại học, đó là: Đối với giáo dục đại học, tập trung đào tạo nhân lực trình độ cao, bồi dưỡng nhân tài, phát triển phẩm chất và năng lực tự học, tự làm giàu tri thức, sáng tạo của người học. Hoàn thiện mạng lưới các cơ sở giáo dục đại học, cơ cấu ngành nghề và trình độ đào tạo phù hợp với quy hoạch phát triển nhân lực quốc gia; trong đó, có một số trường và ngành đào tạo ngang tầm khu vực và quốc tế. Đa dạng hóa các cơ sở đào tạo phù hợp với nhu cầu phát triển công nghệ và các lĩnh vực, ngành nghề; yêu cầu xây dựng, bảo vệ Tổ quốc và hội nhập quốc tế. Trong các nghị quyết của Trung ương về đổi mới phương pháp giáo dục luôn coi trọng việc hướng người học tự giác, tích cực, chủ động và sáng tạo trong học tập, nghiên cứu. Cho đến hiện nay, đã có nhiều nhà nghiên cứu có những công trình nghiên cứu về phương pháp dạy - học tích cực, lấy người học làm trung tâm, phát huy tính tích cực, chủ động và sáng tạo của người học. Các dự án đổi mới phương pháp dạy học bậc đại học cũng thu hút nhiều công trình nghiên cứu, các tài liệu tập huấn nhằm phát huy tính tích cực của người học. Trên cơ sở những vấn đề nêu trên, tác giả tiếp tục nghiên cứu để hiểu sâu hơn và đề xuất giải pháp đồng bộ, hiệu quả phát huy tính tích cực trong học tập của sinh viên

(SV) Ngành Quản trị kinh doanh (QTKD).

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Một số vấn đề chung về phát huy tính tích cực học tập của SV

Tính tích cực trong hoạt động học tập: Bản chất của tính tích cực trong hoạt động học tập là tính tích cực nhận thức, đặc trưng ở khát vọng hiểu biết, cố gắng trí tuệ và nghị lực cao trong quá trình chiếm lĩnh tri thức. Trong hoạt động học tập, nó diễn ra ở nhiều phương diện khác nhau, như tri giác tài liệu, thông hiểu tài liệu, ghi nhớ, luyện tập,... Tính tích cực trong học tập được biểu hiện qua nhiều hình thức khác nhau, như: Xúc cảm học tập, chú ý, sự nỗ lực của ý chí, hành vi, kết quả lĩnh hội. Ngoài ra, tính tích cực học tập cũng được chia ra thành các cấp độ khác nhau, gồm: Tính tích cực bắt chước, tái hiện; tính tích cực tìm tòi; tính tích cực sáng tạo.

Phương pháp dạy học tích cực: Phương pháp dạy học tích cực là tổng hợp các cách thức dạy học của giảng viên nhằm khơi dậy, phát huy tính tích cực, chủ động, tự giác học tập của SV nhằm chiếm lĩnh tri thức, phát triển kỹ năng, hướng tới sự phát triển toàn diện. Phương pháp dạy học tích cực lấy người học làm trung tâm, tập trung phát huy năng lực tự học, tự nghiên cứu của SV. Một số phương pháp dạy học tích cực như: Dạy học đặt và giải quyết vấn đề; dạy và học qua việc hoạt động nhóm; dạy học theo phương pháp khám phá; tổ chức semina sử dụng phương pháp điều phối.

Phát huy tính tích cực học tập của SV: Là tập hợp các hoạt động tác động vào bản thân SV nhằm làm

chuyển biến vị trí của người học từ thụ động sang chủ động, từ đối tượng tiếp nhận tri thức sang chủ động, từ đối tượng tiếp nhận tri thức sang chủ thể tìm kiếm tri thức để nâng cao hiệu quả học tập. Một số nguyên tắc cơ bản của tư tưởng tích cực hóa trong hoạt động học tập của SV, bao gồm: Đề cao tính nhân văn trong giáo dục; đề cao tính hoạt động; đề cao vai trò thúc đẩy tiềm năng ở mỗi SV của giảng viên.

2.2. Thực trạng tính tích cực học tập của SV Ngành QTKD

Xu thế hội nhập, toàn cầu hóa hiện nay mở ra nhiều cơ hội cho SV trong học tập và lựa chọn các ngành học. SV Ngành QTKD có nhiều lợi thế về cơ hội nghề nghiệp, bởi các doanh nghiệp muốn trụ vững và phát triển cần phải có sự tiên phong của những nhà quản trị giàu kiến thức, kinh nghiệm và bản lĩnh. SV Ngành QTKD sau khi tốt nghiệp thường hoạt động thiên về các lĩnh vực, như: Quản trị nguồn nhân lực, quản lý sản xuất, quản trị Marketing, quản trị chuỗi cung ứng,... Cơ hội nghề nghiệp đối với SV tốt nghiệp Ngành QTKD rất lớn, tuy nhiên nếu không nắm chắc kiến thức chuyên ngành, có kỹ năng mềm tốt, nhất là ngoại ngữ, tin học, SV cũng gặp phải không ít khó khăn về công việc. Do đó, trong quá trình học tập tại trường đòi hỏi SV Ngành QTKD phải phấn đấu và nỗ lực không ngừng để có nền tảng kiến thức vững vàng, có kỹ năng và kinh nghiệm thực tế tốt, đáp ứng được yêu cầu của nhà tuyển dụng.

Thực trạng nhận thức tính tích cực học tập của SV Ngành QTKD: Hiện nay, phần lớn giảng viên và SV Ngành QTKD đều nhận thức khá rõ về sự cần thiết của tính tích cực trong học tập. Nhận thức của SV Ngành QTKD về vai trò của tính tích cực trong học tập tương đối cao. Nhận thức chung của các SV từ năm học thứ nhất cho tới năm học thứ tư đều tương đối cao. Đa số các SV đều khẳng định rằng, tính tích cực học tập rất quan trọng, nếu muốn học tập hiệu quả bản thân từng SV phải luôn phát huy tính tích cực trong học tập. Tuy nhiên, vẫn còn một bộ SV chưa nhận thức đầy đủ, đúng đắn về vai trò, tầm quan trọng của tính tích cực học tập, dẫn tới thiếu tích cực, chủ động và tự giác trong quá trình học tập.

Thực trạng về thái độ: Qua thực tiễn giảng dạy SV Ngành QTKD cho thấy, tính tích cực học tập của SV biểu hiện qua thái độ học tập chỉ ở mức trung bình. Nhiều SV chưa chấp hành nghiêm các quy định trong quá trình học tập, không chủ động trong nghiên cứu bài học, thái độ học thiếu nghiêm túc, thiếu cố gắng trong thực hiện các nhiệm vụ bài học,... Trong quá trình giảng dạy, giảng viên cũng nhận định rằng, tính tích cực học tập của bản thân SV Ngành QTKD

được phản ánh qua các biểu hiện về thái độ học tập của SV chưa cao. Do đó, giảng viên cần có các biện pháp hiệu quả để phát huy tính tích cực học tập của SV, bởi vì tính tích cực học tập là điều kiện thiết yếu để có quá trình học tập tốt.

Thực trạng về hành vi: Qua các nghiên cứu, đánh giá của các trường đại học đào tạo Ngành QTKD cho thấy, tính tích cực của SV biểu hiện vào giờ học không cao, chỉ ở mức trung bình. Trong quá trình học tập trên lớp, một bộ phận SV Ngành QTKD còn biểu hiện thiếu tính tích cực, ít tham gia phát biểu, tranh luận bài học. Một số biểu hiện về hành vi học tập còn hạn chế của SV Ngành QTKD, như: Đi học chưa đúng giờ; chưa chú ý lắng nghe bài giảng một cách tích cực; chưa tích cực tham gia thảo luận; chưa chủ động nêu và phát biểu ý kiến xây dựng bài; chưa tích cực phối hợp với giảng viên trong giờ giảng; chưa chủ động ghi chép bài theo cách tốt nhất.

Như vậy, đánh giá tính tích cực học tập của SV Ngành QTKD trên cả ba mặt: Nhận thức - thái độ - hành vi cho thấy, tính tích cực của SV phần lớn ở mức trung bình. SV có nhận thức tương đối tốt về tính tích cực trong học tập, nhưng chưa có thái độ và hành vi tích cực học tập tương xứng với nhận thức đó.

2.3. Đề xuất giải pháp phát huy tính tích cực học tập của SV Ngành QTKD

2.3.1. Đối với giảng viên

Giảng viên có vai trò quan trọng đối với phát huy tính tích cực học tập của SV Ngành QTKD. Để phát huy tính tích cực học tập của SV đòi hỏi trong quá trình giảng dạy giảng viên phải không ngừng đổi mới và nâng cao năng lực bản thân, hỗ trợ hiệu quả SV trong học tập. Giảng viên phải có tinh thần tự học, tự đổi mới, tiếp cận thực tế, thường xuyên cập nhật những thông tin, kiến thức, kỹ năng mới; phải thành thạo kỹ năng giảng dạy như: cách tổ chức lớp học một cách khoa học, bố trí thời gian hợp lý giữa dạy lý thuyết và thực hành, tổ chức cho SV thảo luận,... Để giúp SV thực sự chủ động trong việc tiếp thu và lĩnh hội tri thức, giảng viên phải là những “hướng dẫn viên” tốt. Phải biết kết hợp nhiều phương pháp dạy học phù hợp với điều kiện thực tế và xu hướng phát triển chung, nhằm phát huy tối đa sự chú ý, tư duy, sáng tạo, năng động của SV. Ngoài việc truyền thụ kiến thức cần thiết cho SV một cách sinh động, giảng viên còn truyền thụ cho người học lòng hứng thú và say mê trong học tập.

Trước khi bắt đầu học phần mới, giảng viên phải giới thiệu kỹ về học phần mà SV sắp được tiếp cận, vị trí và mục tiêu của học phần trong chương trình,

các tài liệu học tập đã được chọn giảng dạy trong nhà trường, cũng như những nguồn tài liệu SV có thể tham khảo. Trên cơ sở đó, giảng viên hướng dẫn cho SV tự nghiên cứu tài liệu, giúp SV có sự chuẩn bị để tiếp thu kiến thức một cách tự nhiên, tạo thuận lợi cho SV tích lũy được vốn kiến thức đa dạng, tiếp nhận tri thức và phát huy tư duy sáng tạo. Giảng viên chỉ đóng vai trò là người hướng dẫn, định hướng cho SV, giúp SV tự chiếm lĩnh tri thức, nắm bắt nội dung học tập, nghiên cứu vấn đề một cách sâu sắc và đầy đủ. Cần tăng tính tự giác học tập của SV thông qua việc cho SV thấy hệ quả tất yếu giữa kết quả học tập tích cực và vị trí việc làm trong tương lai. Phải để SV thấy rằng, muốn làm việc tốt đòi hỏi phải có kiến thức và năng lực thực sự. Kích thích SV phấn đấu trong học tập thông qua việc đánh thức lòng tự trọng của SV. Giảng viên cần mạnh dạn giao việc cho SV, bắt đầu từ những việc nghiên cứu những vấn đề nhỏ. Tập và hướng dẫn cho các em nghiên cứu khoa học, từ đó khơi gợi trong các em sự đam mê nghiên cứu và học tập, sáng tạo.

2.3.2. Đối với SV

SV Ngành QTKD là chủ thể có vai trò quyết định trong phát huy tính tích cực học tập. Do vậy, bản thân từng SV phải nhận thức đúng về vai trò, tầm quan trọng của tính tích cực học tập đối với hiệu quả học tập của mình. SV cần tích cực, chủ động trong học tập, trao đổi thắc mắc với bạn bè và thầy cô; học hỏi, áp dụng phương pháp học tập phù hợp với bản thân để chiếm lĩnh tri thức ngành nghề đang theo học một cách sáng tạo và sâu sắc. Bản thân từng SV chủ động xây dựng kế hoạch học tập cụ thể, tích cực trang bị các kỹ năng tự học, tự nghiên cứu; áp dụng các phương pháp học tập khác nhau nhằm tạo hứng thú trong quá trình học tập. Đặt ra mục tiêu dài hạn và các mục tiêu cụ thể trong học tập để thường xuyên kiểm soát và phấn đấu. Chủ động tham khảo và tiếp thu những kiến thức, kinh nghiệm tự học, tự nghiên cứu, các phương pháp học tập khoa học của bạn bè, thầy cô. Tích cực tham gia vào các hoạt động học tập theo nhóm để nâng cao kiến thức, kỹ năng, đồng thời tạo hứng thú cần thiết cho bản thân trong học tập. SV cần chủ động trong học tập và tiếp thu kiến thức để biến kiến thức chung thành kiến thức của bản thân

2.3.3. Đối với nhà trường

Nhà trường cần tạo môi trường học tập lành mạnh, giúp SV có động lực tích cực trong học tập, nghiên cứu. Để giúp SV Ngành QTKD luôn cảm thấy hứng thú, có động lực trong học tập đòi hỏi lãnh đạo nhà trường, các khoa, nhất là các giảng viên phải cùng

nhau nỗ lực nâng cao sự hứng thú trong học tập của SV, tạo bước chuyển biến về chất lượng đào tạo. Các nhà trường cần tập trung nâng cao chất lượng **môi trường học tập** thông qua việc đầu tư, xây dựng tạo nên một không gian học tập năng động, sáng tạo tích hợp trong trường học nhằm đáp ứng mọi nhu cầu của SV trong việc học tập, nghiên cứu, như: Không gian học tập chung, không gian giao lưu học tập học nhóm, không gian nghỉ ngơi vui chơi... Đặc biệt, chú trọng xây dựng không gian lớp học hiện đại, thoáng mát, yên tĩnh, có đầy đủ các trang thiết bị hiện đại để phục vụ nhu cầu giảng dạy và học tập, góp phần tạo ra hứng thú học tập thực sự cho SV. Nhà trường cần đặt SV ở vị trí của một người đã trưởng thành, một công dân thực thụ để đánh thức lòng tự trọng, ý thức của SV. Từ đó, tăng tính tự giác, tự vươn lên của bản thân, tự chịu trách nhiệm trong sinh hoạt, học tập của mình. Cần tạo điều kiện để SV có thể chủ động hơn trong việc tự mình nghiên cứu tài liệu, từ đó tự lĩnh hội kiến thức, việc cung cấp tài liệu hướng dẫn học tập cho SV là cần thiết.

3. Kết luận

Trong bối cảnh giáo dục phát triển như hiện nay đòi hỏi con người phải có sự nhạy bén, năng động và sáng tạo, muốn đạt được điều đó đòi hỏi công tác giáo dục - đào tạo phải hình thành và phát triển được tính tích cực cho con người. Tính tích cực học tập của SV có vai trò quyết định chất lượng, hiệu quả học tập. SV chỉ có thể hiểu sâu sắc tài liệu học tập, biến nó thành giá trị riêng của bản thân nếu họ tích cực, kiên trì, nỗ lực hoạt động trí tuệ trong học tập để khám phá, tự khám phá, phát hiện ra tri thức. Thực trạng tính tích cực học tập của SV Ngành QTKD hiện nay đòi hỏi các nhà sư phạm cần có những giải pháp đồng bộ, phù hợp nhằm phát huy tính tích cực học tập của SV, góp phần nâng cao chất lượng đào tạo SV Ngành QTKD.

Tài liệu tham khảo

1. Ban Chấp hành Trung ương (2018), *Nghị quyết 29-NQ/TW năm 2013 của Ban Chấp hành Trung ương về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế.*

2. Nguyễn Kỳ (chủ biên) (1995), *Phương pháp giáo dục tích cực lấy người học làm trung tâm*, Nxb Giáo dục, Hà Nội.

3. Nguyễn Thị Huyền (2016), Tính tích cực học tập của SV Trường Đại học Kinh tế quốc dân, *Tạp chí Giáo dục*, số 383, tr.37-40.